

Pyhäjärven puolesta –artikkelisarja 2009



<i>Pyhäjärven puolesta –artikkelisarja 2009</i>	1
<i>Tammikuu 2009: Pyhäjärven kalasta, vielä kerran</i>	2
<i>Helmikuu 2009: Kauttuan kyläsuunnitelmassa paneuduttiin Pyhäjärveen</i>	3
<i>Maaliskuu 2009: Vesiensuojelu- ja vesistökuunnostusoppia ammattilaisille</i>	4
<i>Huhtikuu 2009: Kalamainen tempaus</i>	5
<i>Toukokuu 2009: Kesäksi biitsi(t)kuntoon - hyötyliikuntaa parhaimmillaan</i>	6
<i>Kesäkuu 2009: Automaattinen järvimittausasema Säkylän Pyhäjärvelle</i>	7
<i>Heinäkuu 2009: Huussin ovi Pyhäjärvelle</i>	8
<i>Elokuu 2009: Maski päähän ja järveen – Sukelluksissa Pyhäjärvessä</i>	9
<i>Marraskuu 2009: Säkylän Pyhäjärven jääpeitteinen aika on lyhentynyt</i>	10

Tammikuu 2009: Pyhäjärven kalasta, vielä kerran

Pyhäjärven kalastus puhututtaa joka vuosi ja etenkin nyt, kun talvikalastamaan on taas kunnolla päästy parinkin huonon talven jälkeen. Aiheesta on viime viikkojen uutisoinnin jälkeen tullut Pyhäjärven suojeluohjelmaan yhteydenottoja ja olen luvannut käsitellä tällä palstalla muutamaa kansalaisia askarruttavaa ja huolestuttavaa asiaa.

Kalastuksen teho Pyhäjärven suojelun työvälineenä perustuu pariin seikkaan. Ensinnäkin tehokas kalastus ylläpitää Pyhäjärven ravintoverkon rakennetta, eli eliöiden välisiä keskinäisiä suhteita veden laadun eli ihmisen kannalta hyvänä. Tämä vaatii käytännössä sitä, että vedessä olisi mahdollisimman vähän kasviplanktonia eli leviä, mahdollisimman paljon eläinplanktonia eli vesikirppuja ja tehokkaan kalastuksen jäljiltä vain melko pieni määrä eläinplanktonia syöviä kaloja. Tämän vuoksi etenkin muikun ja kuoreen kalastuksen pitäisi olla tehokasta joka vuosi.

Toiseksi kaikenlaisen kalan kalastus poistaa fosforia Pyhäjärvestä, koska kalat ylipäättään sisältävät sitä. Käytännössä kalastus onkin ainoa keino, jolla järveen jo joutunutta fosforia voidaan ottaa sieltä pois. Jokaisessa poispyydytyssä kalassa Pyhäjärvestä siis poistuu pieni pala suurta ongelmaa. Tämän vuoksi olisi erittäin tärkeää, että jo kertaalleen kalastettua kalaa ei kukaan missään tilanteessa kaataisi takaisin järveen tai jättäisi rannoille tai jäälle, jolloin ravinteet palautuvat takaisin järveen. Huolestuneet kansalaiset ovat havainneet, että sellaista sattuu ja ovat aiheellisesti arvelleet, että siinä menee hyvä järven hoitotyö hukkaan. Hylätyt kalat aiheuttavat kuormituksen lisäksi rannoille ja rantavesiin myös muuta hygieenistä haittaa.

Lintumiehet ja –naiset saattavat tuumia että lintujakin on hyvä ruokkia ja että luontoon jätetyt kalat menevät hyviin suihin. Järven fosforin poiston kannalta on kuitenkin valitettavasti niin, että lintujen syömien kalojen sisältämä fosfori ei ainakaan kokonaan poistu järvestä, vaan palautuu sinne kun linnut kakkailevat järveen. Olen joskus aiemminkin todennut, että sama pätee myös pissahätäisiin pilkkijöihin, järven jäälle lasketun rehevöittävien ravinteiden määrä voi joskus olla suurempi kuin sieltä kalojen mukana poistuvan fosforin määrä.

Pyhäjärvisuudun kansalaisten keskuudessa on selvästi virinnyt uusi into ja ideointi vähempiarvoisen kalan käytölle. Se on hyvä. Parasta olisikin jos mahdollisimman suuri osa pyydytystä kalasta päätyy pois Pyhäjärven fosforitaseesta hyötykäyttöön ja ihmisravinnoksi. Jos tämä ei ole mahdollista ja kalaa tulee yli oman ja naapuruston tarpeen, kala tulisi laittaa biojätteenä kompostiin. Suurempia määriä voi toimittaa nyt talviaikaan kalasatamiin, josta turkistarhaajat hakevat kalaa turkiseläinten rehuksi. Korvausta vähempiarvoisesta kalasta ei tänä vuonna makseta muille kuin nuottakunnille, mutta muut hoitokalastajat saavat palkaksi hyvän mielen, puhtaamman Pyhäjärven ja hyviä kalansaaliita tulevinakin vuosina.

Sisävesikala ansaitsee paremman aseman ja arvostuksen kuin sillä tänä päivänä kaikesta pitkään jatkuneesta kehittämistyöstä huolimatta on. Itse toivon kovasti, että Pyhäjärven kala nousee kohisten arvoonsa ja tirisee mahdollisimman monen ihmisen pannulla tänäkin talvena.



Tekstin kirjoitti Anne-Mari Ventelä, joka toimii Pyhäjärvi-instituutissa vesistötoimialan päällikkönä

Helmikuu 2009: Kauttuan kyläsuunnitelmassa paneuduttiin Pyhäjärveen

Kyläsuunnittelussa paneudutaan oman lähiympäristön, kylän, parantamiseen. Toisille kylän parantamisessa keskeistä on yhteishenki, toisille puolestaan yhteiset tapahtumat tai yleisilmeen kohentaminen. Joku kiinnittääkin ensin huomion kylän luontoon ja sen tarjoamiin mahdollisuuksiin. Kauttuan kyläsuunnitelmaa tehdessä pohdimme porukalla Pyhäjärveen liittyviä toiveita. Toiveet saattoi nopeasti tiivistää kahden isomman otsikon alle; virkistyskäytön kehittäminen ja rantojen siisteys.

Maisemallisesti kaunis Pyhäjärvi koettiin monen mielessä etenkin kesäaikaan liiankin autioksi ja järvelle toivottiin enemmän käyttöä ja käyttäjiä. Virkistyskäytön kehittämiseksi ideoitii jos jonkinlaisia toiminnallisia tapahtumia. Retkiluistelurata on toteutunut jo Luvalahdelle ja sitä pidetään auki säiden ja jäiden salliessa. Pilkkitapahtumaa mietittiin kohdennettavaksi erityisesti nuorille, sekin tällaista talvista puuhaa. Kesäistä Pyhäjärveä elvyttämään ideoitii purjehdus- ja uintikilpailuja, miksei siihen surffaustakin voisi yhdistää?

Rantojen siisteydestä keskusteltaessa törmäsimme kaikkien paikalla olleiden mieltä painavaan ongelmaan. Nykyisin yhteisen ympäristömme vaaliminen ja lähiluonnostamme huolehtiminen on ilmeisesti jäänyt kiireisen elämän ja itsekeskeisen ajattelun jalkoihin. Tämä näkyy rantojen roskaisuutena, epäsiisteytenä, jopa tuhoamisena. Ne, jotka eivät välitä, aiheuttavat erilaisia näkyviä jälkiä luontoon. Jäljet taas aiheuttavat suuttumusta, pahaa mieltä ja syyllistävästä mielialaa niissä, jotka välittävät.

Liian monet jättävät jälkensä luontoon purukumin tai nenäliinan ajatuksenaan, että sinnehän se häviää. Kenties sitä ei sen enempää ajatella, jätetään vaan. Missä vaiheessa ajatusmaailma onkaan kääntynyt tällaiseksi? Syyllisiä voisi etsiä vaikka lasten ja nuorten kasvatukselta tai kiireisestä nykyarjesta, luonnosta etäännyttävistä videopeleistä tai tiedotuksen puutteesta... voisi, jos haluaisi. Syyllistäminen on yleistä, muttei aidosti auta ketään. Ehkä syyllisten etsimisen sijaan voisimme toimia itse esimerkkinä ja osoittaa muillekin välittävämme ympäristöstämme?

Ratkaisuksi rantojen siistimiseksi sovimme pidettäväksi rantatalkoita, joissa porukalla laitetaan rannat hyvässä hengessä kuntoon. Tervetuloa talkoisiin toukokuussa! Yhteiset talkoopäivät yhdistettynä sopivasti annosteltuun tiedotukseen koettiin yhdessä hyväksi tavaksi pitää yhteisiä rantoja kunnossa.

On hyvä muistaa, että yhteisten alueiden siisteydestä huolehtiminen on meidän kaikkien vastuulla. Luonnossa kulkiessani pidän taskussa pientä hedelmäpussia. Siihen on helppo kerätä luonnossa vastaan tulevat sinne kuulumattomat esineet ja nakata kotimatalla roskakoriin. Siitä tulee sitä paitsi hyvä mieli.

Pidetään huolta ja välitetään Pyhäjärvestämme,

Anna



Tekstin kirjoitti Anna Paloheimo, joka työskentelee asiantuntijana Pyhäjärvi-instituutissa.

Maaliskuu 2009: Vesiensuojelu- ja vesistökuunnostusoppia ammattilaisille

Vesistöjen suojelu ja kunnostus sisältää paljon konkreettista työtä järvellä ja valuma-alueella. Nuotalla ja kaivinkoneilla saadaankin paljon aikaiseksi ja tulokset näkyvät ennemmin tai myöhemmin. Konkreettisen työn lisäksi suojelutyötä voidaan edistää myös neljän seinän sisällä tietokoneiden ääressä ja luennoilla. Kirjoittamalla, juttelemalla ihmisten kanssa ja pitämällä esitelmiä, jaetaan asukkaille ja vesiensuojelun parissa toimiville tahoille ajantasaista ja ennen kaikkea oikeaa tietoa niin vesiensuojelusta kuin kunnostuksestakin.

Pyhäjärven suojelutyötä edistetään myös Pyhäjärvi-instituutin uudessa koulutushankkeessa ”Vesiensuojelun ja vesistökuunnostuksen oppimisverkosto”. Hanketta kutsutaan tuttavallisesti VOPPEksi. Kohderyhmäksi on valittu eri alojen ammattilaiset ja toimijaryhmät. Heihin kuuluu suunnittelijoita, urakoitsijoita, kuntien viranomaisia, luottamushenkilöitä, toimintaryhmiä ja opettajia. Koulutustilaisuuksia tullaan järjestämään eri puolilla Satakuntaa seuraavan reilun vuoden aikana. Jokamiehille ja -naisillekin on tuki tarjolla vesiensuojelutietoutta ja sitä voi käydä noutamassa parhaillaan Pyhäjärvi-instituutissa pyörivältä Pro yhteiset vesistöt –luentosarjalta (lisätietoja www.pyhajarvi-instituutti.fi). Luennot ovat kaikille avoimia ja maksuttomia.

Ammattilaisilla on erilaisia tiedon tarpeita

VOPPEssa kaikkien kohderyhmien koulutukset sisältävät tietoa jätevesistä, valuma-alueen vesiensuojelutoimista ja vesistöjen kunnostuksesta. Teemojen tarkempi sisältö muotoutuu luonnollisesti kunkin kohderyhmän tarpeiden mukaiseksi. Konkreettista työtä tekevät urakoitsijat, eli he, jotka siirtelevät mm. kiviä ja maata tulevilla kosteikkopaikoilla, tarvitsevat käytännön neuvoja itse työn toteuttamiseen vesiensuojelun kannalta parhaalla mahdollisella tavalla. Opettajat puolestaan kaipaavat enemmän yleistietoa vesiensuojelusta. Toimintaryhmissä kaivataan taustatietoja, jotta osattaisiin valita rahoitettavaksi hankkeet, joiden seurauksena vesistöjen tilassa on odotettavissa parannusta.

Koulutusten perimmäisenä tarkoituksena on edistää valtakunnallisten vesienhoitosuunnitelmien toteutumista. Vesienhoitosuunnitelmien tavoitteena on saattaa vesistöt vuoteen 2015 mennessä hyvään ekologiseen tilaan. Tämä on niin iso tavoite, että sen toteutumiseen tarvitaan kaikki käytettävissä olevat keinot ja roppakaupalla uusiakin. Kun tietämys vesiensuojelusta ja vesistökuunnostuksista kasvaa ammattilaisten keskuudessa, voidaan tehostaa lainsäädännöllisten ohjauskeinojen toteutumista. Tällaisia ovat mm. maatalouden ympäristötuki ja sen erityistuki sekä asetus haja-asutusalueiden jätevesien käsittelystä. Asetuksen soveltamisesta on nykyään liikkeellä hyvin ristiriitaista tietoa ja paljon epävarmuutta, joten ymmärrettävästi ihmiset eivät tiedä, mitä ja ketä pitäisi uskoa. Lainsäädännöllisten ohjauskeinojen ja muiden toimien tehokkaan toteutumisen rajoitteena on osittain ollut pula osaavista suunnittelijoista ja toteuttavista urakoitsijoista. Ongelmia on ilmennyt myös ristiriitaisuuksina suunnitelmien ja käytännön toteutuksen välillä. VOPPEn tavoitteena on auttaa juuri näissä asioissa.

Kouluilla on merkittävä rooli lasten ja nuorten ympäristötietoisuuden lisääjänä. Parantamalla opettajien vesiensuojelu- ja vesistökuunnostustietoisuutta edistetään heidän mahdollisuuksiaan ottaa vesiasioita opetuksessa huomioon. Käytännön opetustyön tueksi laaditaan materiaalia vesien tilasta, vesiensuojelusta ja vesistökuunnostuksesta. Erityisesti huomioidaan Satakunnassa tehty vesiensuojelutyö. Tässä Pyhäjärven suojelutyötä voidaan pitää mallikohteena monipuolisesta ja etenkin pitkäjänteisestä työstä.



Euroopan unioni

Euroopan aluekehitysrahasto VOPPEa rahoittaa Lounais-Suomen ympäristökeskus EAKR –varoista.



Tekstin kirjoitti Marjo Tarvainen, joka työskentelee asiantuntijana Pyhäjärvi-instituutissa.

Huhtikuu 2009: Kalamainen tempaus

"Pyhäjärvestä muikkua siikaa, tuho tuo meiltä vaadittu liikaa. Jos me sallimme sen, järvi on entinen, lapsenlapsemme siitä ei kiitä.." Näin muistaakseni laulelimme Pyhäjärven puolesta jo Pyhäjoen ala-asteella joskus kauan sitten 80-luvun alussa, kun pelkona oli turkulaisten vedenotto järvestämme. Vuosien mittaan pelonaiheet ovat vaihdelleet järven rehevöitymisestä kalakantojen romahtamiseen, mutta edelleen järvemme on monella tapaa elinvoimainen. Pyhäjärvi on etenkin meille paikallisille ehtymätön muistojen lähde. Jokainen varmaan muistaa, koska sai ensimmäisen ahvenen tai hauen saalistettua järvestä. Pyhäjärvi on ainutlaatuinen elämysten lähde jokaiselle sen kokeneelle. Ammattikalastajille se tarjoaa elannon, mikä toisaalta on tärkein yksittäinen tapa ylläpitää hyvää vedenlaatua. Myös virkistyskalastajat voivat nauttia siitä kaikkina vuodenaikoina. Talvella voi jäällä lisäksi hiihdellä, kesällä uida tai veneillä.

Runsauden sarvi vai ei?

Usein kuulee kysyttävän, että voiko järvestä loppua kala kalastamalla. Vastaus on helppo: Ei voi. Ei ainakaan nykyisillä pyyntimenetelmillä. Itse asiassa kalaa pitäisi saada järvestä ylös huomattavasti nykyistä enemmän. Pyhäjärven tilan kannalta on erittäin tärkeää, että ammattikalastus jatkuu elinvoimaisena myös tulevaisuudessa. Ammattikalastuksen lisäksi järvellä olisi tilausta myös perinteiselle verkkokalastukselle. 1980-luvulla Pyhäjärvellä kalasti parhaina vuosina jopa yli 200 'puoliammattikalastajaa', nyt voisi olla taas oikea aika ryhtyä elvyttämään erityisesti ahvenen verkkokalastusta järvellä. Ahvenhan on maukas ja terveellinen lisä jokaisen ruokalautasella, ja itse kalastettuna ja käsiteltynä myös suhteellisen halpa raaka-aine. Ahvenen verkkokalastuksessa piilee myös mahdollisuuksia lisäänsioihin, sillä ahven on haluttua raaka-ainetta Pyhäjärvisuudella toimiville jalostusyriyksille.

Ei savua ilman muikkua

Pyhäjärven Suojelutempauksen tämän vuoden keskeisiä teemoja ovat Pyhäjärven suojelutyön lisäksi kalastus, kalat, kalankäsittely ja järvipelastustoiminta. Tempaus sisältää mm. kalastusvälineiden esittelyä, kalankäsittelynäytöksiä ja perheen pienemmille kalan tunnistuskilpailuja. Halukkaat pääsevät myös kuulemaan tiiviitä tietoiskuja ajankohtaisista aiheista. Ja tietysti maistellaan kalasoppaa ja Pyhäjärven julkista, savumuikkua. Tervetuloa kaikki kalaisaan suojelutempaukseen Pyhäjärvi-instituuttiin lauantaina 25.4. klo 10-14!



Tekstin kirjoitti Marko Jori, joka työskentelee elintarvikealan toimialapäällikkönä Pyhäjärvi-instituutissa.

Toukokuu 2009: Kesäksi biitsi(t)kuntoon - hyötyliikuntaa parhaimmillaan

evät on täällä. Tuntuu, että kevät on tunkeutunut kaikkialle; lintujen lauluna korviin, pölynä silmiin ja tuoksuina nenään. Valon voima on kevät toisensa jälkeen uskomaton. Elämä tuntuu kukoistavan joka puolella.

Keväinen auringonpaiste ja ilmojen lämpiäminen on herättänyt myös Pyhäjärven talviuniltaan. Jäät irrottivat otteensa huhtikuun viimeisenä sunnuntaina. Tuuli pääsee nyt täydentämään veden happivarantoja ja pian rannoillekin alkaa kasautua runsain mitoin orgaanista kasvimassaa ja hutilusten jäälle jättämää tavaraa. On aika trimmata biitsit kesäkuntoon.

Mikä olisikaan mukavampaa sitten kesällä, kun pulahtaa siistiltä rannalta uimaan? Talven jäljiltä rannoilta saattaa löytyä mitä kummallisempia asioita. Kasvimassaa, styroksia, polkupyörää, lasia... Tämä kaikki on syytä korjata pois ennen uimakauden avajaisia. Erilaisia löytöjä lajitellessa saattaa oppia jotain lajittelustakin.

Yhteisistä rannoista huolehditaan yhdessä. Kimpassa tekeminen on monin verroin mukavampaa kuin yksin puurtaminen. Yhteisissä talkoissa on tarjolla myös virvokkeita talkooväelle.

Pyhäjärven suojeleohjelma ja kyläyhdistykset toivottavat tervetulleiksi rantatalkoisiin Pyhäjärven rannoille toukokuussa! Hyötyliikunnalla saavutetaan virkistynyt mieli, siisti biitsi ja samalla itekin biitsikuntoon. Eikä maksa mitään.

- 2.5. klo 10–12 Pehkuranta, Yläne
- 5.5. klo 17–20 Möljän ranta, Kauttua
- 11.5. klo 18-20 Kurvastentien ranta, Säkylä
- 13.5. klo 15–18 Arenan ranta, Säkylä
- 18.5. klo 17–20 Myllyojanlahti, Eura
- 26.5. klo 17–20 Hevossuonranta, Kauttua



Tekstin kirjoitti Anna Paloheimo, joka työskentelee asiantuntijana Pyhäjärvi-instituutissa.

Kesäkuu 2009: Automaattinen järvimittausasema Säskylän Pyhäjärvelle

Viime aikoina lisääntyneet leudot, sateiset talvet aiheuttavat haasteita järvien hajakuormituksen ja rehevöitymisen vähentämiselle sekä ympäristön tilan seurannalle. Säskylän Pyhäjärvelle asennettiin maanantaina 18.5.2009 automaattinen järvimittausasema. Aseman tuottamaa reaaliaikaista vedenlaatu- ja sää tietoa voivat kaikki kiinnostuneet seurata osoitteessa: www.luodedata.fi/pyhajarvi.

Mittausaseman asennustyössä ja ylläpidossa ovat mukana myös paikalliset toimijat kuten Pyhäjärvi-instituutti ja järvipelastajat. Mittausasema pidetään järvellä tänä vuonna koko avovesikauden. Asemalla mitataan säätilaa (mm tuulen suuntaa, tuulen nopeutta ja sadantaa), veden lämpötilaa ja happipitoisuutta pinnasta pohjaan, veden sameutta sekä järven rehevyytystasoa kuvaavaa klorofylliä. Mittaustietoa hyödynnetään sekä vesiensuojelussa että järven tilan seurannassa ja tutkimuksessa.

Säskylän Pyhäjärvi, jonka pinta-ala on 154 neliökilometriä, on merkittävä sekä alueellisesti että valtakunnallisesti. Sen valuma-alueella ja järvessä on toteutettu lukuisia vesiensuojelutoimia, joilla kuormitusta on saatu vähenemään. Vesiensuojelun vauhdittamiseksi tarvitaan kuitenkin entistä reaaliaikaisempaa tietoa ja ennusteita.

Tekesin rahoittamana on meneillään CatchLake2 -jatko hanke vuosille 2008-2009. Se painottuu Pyhäjärven tutkimukseen ja siinä kehitetään järven ja sen valuma-alueen reaaliaikaista mittaustekniikkaa, kaukokartoitustulkintoja, sekä mallinnetaan järven prosesseja. Tutkimushankkeessa ovat mukana SYKEN lisäksi TKK:n Radiotieteen ja -tekniikan laitos, Tekes, Pyhäjärvi-Instituutti ja Pyhäjärven suojelurahasto, Lounais-Suomen ympäristökeskus sekä Turun yliopiston biologian laitos. Lisäksi mukana on alan yrityksiä sekä tutkimuslaitoksia mm Englannissa ja Tanskassa.

Lisätietoja hankkeesta löytyy osoitteesta www.ymparisto.fi/syke/catchlake



Tekstin kirjoitti Ahti Lepistö, joka työskentelee erikoistutkijana Suomen ympäristökeskuksessa (SYKE).

Heinäkuu 2009: Huussin ovi Pyhäjärvelle

Seurasin televisiosta Yle:n Paska Juttu -sarjaa ja huomasin ajattelevani, että ”Minäkin haluan! Meillekin tulee huussi!” Vesivessojen näkymättömyyden ja näennäisen vaivattomuuden vuoksi huussi mielletään usein karpäsiä pörrääväksi, haisevaksi laitokseksi pihan perällä. Ennakkoluuloihin ja nenän nirpistykseen törmää yllättävissäkin ihmisjoukoissa. Yleinen käsitys siitä, että huusseja on vain seuduilla, joilla sivistyksestä ei ole tietoakaan ja elinolot ovat muutenkin alkeelliset, vaatii muutosta.

Kompostikäymälä nykymuodossaan on mitä parhain ratkaisu moniin vesiensuojelullisiin kysymyksiin, joita mm. haja-asutusalueiden kiinteistöissä joudutaan näinä päivinä miettimään. Oikein rakennettuna ja oikein huollettuna kompostikäymälä on hajuton paikka purkaa päivän paineita.

Tiedän monta hienoa huussia, jotka on rakkaudella rakennettu ja mielikuvituksella sisustettu: vanhoilla sanomalehdillä, atomi-teemalla, hauskoilla julisteilla, tauluilla tai romanttisilla pitsiverhoilla varustettuja taivaansinisiä ihanuuksia. (Kärpäset muuten karsastavat vaaleansinistä!) Jokainen huussi on omistajansa näköinen. Ja kompostoivia käymälämallejakin on jo moneen makuun.

Huussi ei tietysti ole käyttäjälleen yhtä vaivaton kuin vesikäymälä, mutta monta kertaa helpompi kuin yleisesti luullaan. Toimivan kuivakäymälän tyhjennys on jotain muuta kuin lietettä piripinnassa olevan astian varovasti läikkyvä kuljetus pihan perälle kaivettuun kuoppaan, missä aromit jatkavat levittäytymistään ja lasten leikit on kielletty.

Toimivan kuivakäymälän tyhjennyksessä siirretään kompostoitunutta multaa kompostin alaosaan jälkikompostoriin ja mallista riippuen virtsaa kanisterissa lannoitteena levitettäväksi. Multa vaatii hygieniasyistä jälkikompostoinnin, mutta jo vuoden kuluttua se on mainiota maanparannusainetta ja lannoitetta istutusten ja viljeltävien kasvien juurilla.

Laimennettua virtsaa voidaan käyttää typpilannoitteen tavoin muun muassa juureksille ja koristekasveille. Näin luonnon oma kiertokulku toimii ja tuotteet päätyvät sinne mistä niiden sisältämien ravinteiden hyöty saadaan irti – maahan. Jätteenä pidetty ravinnepommi onkin arvotavaraa.

Pyhäjärven suojeleohjelma jakaa kompostikäymäläavustuksia, joilla tuetaan kuivakäymälöiden rakentamista. Niitä jaetaan jo tehtyjä hankintoja vastaan Pyhäjärven valuma-alueelle rakennetuille kompostikäymälöille. Minäkin haluan sen oman rauhoittumispaikan sinne pihan perälle ja nimenomaan sen ulkoversion. Paska juttu, etten asu Pyhäjärven rannalla ja voi laittaa huussin ovea järvelle ja kuunnella lintujen lauluja ja seurata järven elämää suoraan hotelli helpotuksesta käsin.



Tekstin kirjoitti Henna Ryömä, joka toimii suunnittelijana Pyhäjärvi-instituutissa

Elokuu 2009: Maski päähän ja järveen – Sukelluksissa Pyhäjärvessä

Säkylän Pyhäjärven pinnan alaista maailmaa on tutkittu runsaasti. Sukellettukin Pyhäjärvessä varmasti on, mutta miltä näyttää järven pohja ja sitä peittävä kasvillisuus kokonaisuutena, on kysymys, joka on tarkemmin vielä selvittämättä. Elokuun aikana Pyhäjärveen hyppää useamman kerran tutkimussukeltaja-parivaljakko tavoitteenaan tehdä tutkimus, jonka tarkoituksena on tehdä alustava selvitys nimenomaan pohjakasvillisuuden esiintymisestä järven eri osissa.

Tutkimussukellus on vaativaa työtä ja sen keinojen soveltaminen Pyhäjärven suuruudessa järvessä vaatii tarkkaa suunnittelua. Missä luuraavat lahnaruohot, ärviät ja vesirutto? Sukelluspaikkojen valinnassa tarvitaan tietoja järven ominaisuuksista. Kasvillisuuden esiintymisen selvittämisessä voidaan hyödyntää aikaisemmissa tutkimuksissa kerättyä tietoa mm. järven pohjanlaadusta ja eri rantatyypeistä. Aikaisempia kasvillisuuskartoituksia, joita Pyhäjärvellä on tehty vuosina 1967 ja 1997, voidaan myös käyttää hyödyksi sukelluspaikkoja valittaessa.

Elokuun ensimmäisellä viikolla voi nähdä Pyhäjärven järvipelastajat useamman päivän ajan pitkään järvellä. Todennäköisesti kyseessä ei kuitenkaan ole pelastustilanne vaan veneilyn taitavien pelastusammattilaisten pyyteeen apu järven tutkimukselle. Pyhäjärven suojelun yhteistyöverkko toimii myös varustehuollossa, sillä sukelluspulloihin tarvittava ilma saadaan Euran palolaitokselta.

Parhaillaan Pyhäjärven rannalla meneillään olevien Geologian tutkimuskeskuksen suorittamilla lähdetutkimuksilla on myös yhtymäkohtansa tutkimussukeltajien työhön. Lähteiden vaikutuksia kasvillisuuteen pyritään havainnoimaan sukellusten kestäessä. Lähteiden vesi on koostumukseltaan hyvin erilaista järviveteen verrattuna ja sen vaikutuksista on tietoa äärimmäisen vähän. Sukeltamalla tehdyt havainnot voivat olla arvokkaita lähteiden ja järvien vuorovaikutuksen ymmärtämisessä.

Sukeltamisen ei tarvitse välttämättä olla pelkkää työtä vaan se voi olla myös uusi tapa tutustua kotivesistöön uudelta kantilta. Mitä kasvaa kotijärven pohjassa? Voisikohan Pyhäjärvessä nähdä sukeltamalla muikun uiskentelemassa tai ravun vaeltamassa pohjaa pitkin? Näihin kysymyksiin saan itse tutustua työni ohessa ja samalla nauttia Pyhäjärven puhtaasta vedestä. Voin suositella kaikille sukellustaitoisille samaa.

Tekstin kirjoitti Mikko Toivola, joka toimii asiantuntijana Pyhäjärvi-instituutissa

Marraskuu 2009: Säskylän Pyhäjärven jääpeitteinen aika on lyhentynyt

Talvi on jo tulolla, sen tuntee selvästi. Se, mitä talvi tuo tullessaan on kuitenkin nykyään aika epävarmaa. Viime viikon lumipeite sai innostuneet lapset kaivelemaan varastoista pulkkia ja suksia, mutta taisi olla lumi jo poissa ennen kuin ne saatiin kunnolla esille. Hetken jo näytti siltäkin että järvi harkitsee jäätymistä, mutta tuolla se nyt taas sumun keskellä sulana liikahtelee.

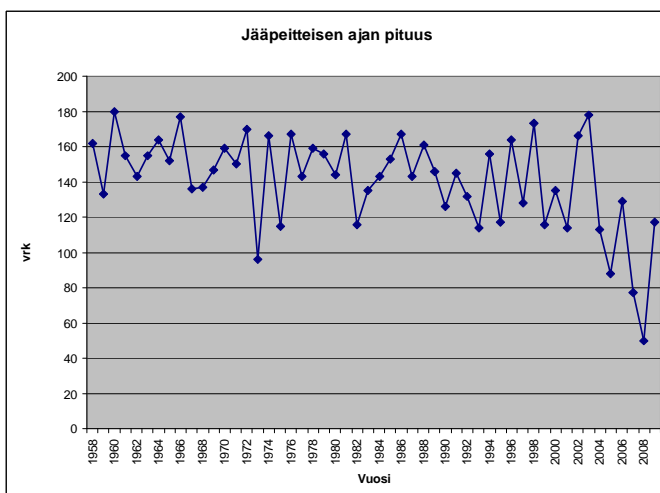
Olemme täällä Pyhäjärvi-instituutissa tarkastelleet tänä syksynä Säskylän Pyhäjärven jääpeitettä hieman aiemmasta poikkeavalla tavalla. Sen sijaan, että tarkastelussa olisi ollut pelkästään jäiden lähdon ajankohta – josta löytyykin hienot paikalliset aikasarjat aina vuodelta 1911 – olemme lisänneet tarkasteluun myös jäiden tuloajankohdan. Näin olemme päässeet käsiksi järven kannalta keskeiseen muuttujaan eli jääpeitteisen ajan todelliseen pituuteen. Aikasarjoja jäiden tuloajasta löytyi pienen etsiskelyn jälkeen vuodesta 1958. Mielellämme kuulisimme, jos jollakin olisi jään tuloista merkintöjä varhaisemmaltakin ajalta, ne olisivat hyvä lisä aineistoomme.

Tarkastelun tulos pysäyttää. Pyhäjärven jääpeitteinen aika on selvästi lyhentynyt 2000-luvulla. Koko tarkasteluajalla 1958-2009 Pyhäjärven jääpeitteisen ajan pituus on keskimäärin 141 vuorokautta. 2000-luvulla on ollut kolme vuotta, jolloin jääpeitteinen aika on ollut poikkeuksellisen lyhyt: 88 päivää vuonna 2005, 77 päivää vuonna 2007 ja 50 päivää vuonna 2008.

Pyhäjärvellä jääpeitteellä ja veden laadulla on poikkeuksellinen kytkös, sillä suuri osa järven tilaan positiivisesti vaikuttavasta ammattikalastuksesta tapahtuu jääpeitteisenä aikana. Kun jääpeitteinen aika lyhenee, lyhenee myös talvinuottaukseen käytettävissä oleva aika ja saalis jää pienemmäksi. Hyvinä talvina kalaa nousee järvestä yli 750 000 kg, mutta esimerkiksi lyhyen jääpeitteen vuonna 2008 vain 44 000 kg. Suuri osa muikusta ja muusta kalasta jää siis järveen. Tämä aiheuttaa tuskaisia tilanteita ystävillemme vesikirpuille – noille vesien laiduntaville lampaille - jotka runsaina esiintyessään voisivat laiduntamalla pitää veden kirkkaana. Vesikirppuihin kohdistuu voimakas saalistuspaine runsaan kalayhteisön toimesta ja vesikirput päätyvät kalojen mahaan. Tutkimusaineistomme osoittaa tämän: kalansaalis on vähäinen ja kalat jäävät järveen, kalojen saalistuspaine vesikirppuihin kasvaa ja vesikirppujen määrä laskee. Ja tämän väistämättömänä seurauksena kasviplanktonin eli levän määrä kasvaa ja veden laatu huononee.

Vaikka Pyhäjärven vedenlaatu on viime vuosina ollut hyvä, joudumme tämänkin tutkimustuloksen seurauksena toteamaan, että järven tila on uhattuna, mikäli jääpeitteinen aika edelleen lyhenee ja kalastuksen teho vähenee. On siis löydettävä uusia keinoja järven tehokkaan kalastuksen varmistamiseksi myös niinä vuosina, jolloin talvinuotalle ei päästä. Pyhäjärvellä talvinuottaus on ollut niin ylivoimaisen kustannustehokas kalastusmenetelmä, että avovesiaikaisen kalastuksen kehittäminen on ollut yrityksistä huolimatta hidasta ja vaikeaa.

Erityisen tärkeää olisi, että hoitokalastusta päästäisiin tehokkaasti tekemään aina kun järvellä on jääpeite. Viime vuosina hoitokalastukseen ei ole ollut saatavissa julkista rahoitusta. Tänäkin vuonna asiasta on oltu yhteydessä sekä Maa- ja metsätalousministeriöön että paikallisiin poliitikoihin. Toivotaan siis Pyhäjärvelle sekä jääpeitettä että hoitokalastusrahaa.



Pyhäjärven jääpeitteisen ajan pituus vuosina 1958-2009 (Kuva: Pyhäjärvi-instituutti 2009)

Tekstin kirjoitti Anne-Mari Ventelä, joka toimii Pyhäjärvi-instituutissa vesistötoimialan päällikkönä